

можна презентувати своїм ровесникам з-за кордону і чому?».

Роботу в групах можна запропонувати й під час вивчення теми «Український народний одяг – складова духовної культури», створивши творчі лабораторії: кожна учнівська група готує опис окремих елементів народного одягу, добирає картини, де їх зображено (або оспівано) і презентує свою роботу. Наприклад, перша група ознайомлює із самотніми елементами жіночого одягу українців (можна, різних регіонів), демонструє їх на слайдах презентації, супроводжуючи показ розповідями. Друга група готує розповіді про те, як чоловіки вдягалися в давнину. Третя показує репродукції картин відомих художників, де зображено українців у національному одязі (В. Маковський, «Українська селянська дівчинка», «Українка»; М. Пимоненко, «Побачення», К. Трутовський, «Біля колодязя», «Українська ніч» та ін.). Вчитель може запропонувати учням принести з дому елементи одягу своїх бабусь, дідусів і розповісти про сімейні реліквії та традиції, з ними пов'язані.

Цікавою для старшокласників стане інсценізація уривку твору М. Гоголя «Ніч перед Різдвом» (діалог Оксани й Вакули) та ін. творів, які можна використати на шкільному святі українського мистецтва. Вживання в образ праукраїнців багато дає сучасним школярам – навіть перебуваючи в умовних декораціях, в уявних подіях минулого, кероз діалоги персонажів вони відчувають і переживають почуття, замислюються над ситуаціями, співвідносять їх із сьогоденням і роблять висновки.

Для розуміння учнями зв'язків мистецтва з культурним середовищем життєдіяльності, усвідомлення власної причетності до художніх традицій свого народу і водночас виховання культури міжнародного спілкування через вивчення мистецтва народів світу, розуміння полікультурного простору світової цивілізації важливо поєднувати уроки художньої культури з позаурочною естетико-виховною роботою – відвідуванням музеїв, театрів, концертів, виставок, осередків народних промислів, екскурсій на виробництво, у майстерні народних умільців тощо

(навіть у маленькому містечку чи селі можна знайти майстриню й побувати на майстер-класі). Організація учнівськими силами під орудою викладачів шкільних мистецьких вечорів, конкурсів і фестивалів, присвячених явищам національної культури та мистецтва різних народів світу та України, зокрема й національностей, що компактно проживають у різних регіонах нашої держави, необхідно здійснювати у контексті одного з напрямів полікультурного виховання – виховання толерантного ставлення до інших народів і культур, розуміння менталітету, поваги до традицій, релігії, що є важливою рисою сучасної освіченої і культурної людини.

Таким чином, патріотизм виступає в єдності духовності, громадянськості та соціальної активності особистості, яка усвідомлює свою єдність з Вітчизною. Він формується під впливом багатьох чинників, однак головну роль відіграють соціалізаційні інституції, зокрема, загальноосвітній навчальний заклад, що здійснює керовані впливи на дітей та підлітків у вихованні рис патріотично налаштованої людини. Важливим чинником патріотичного виховання виступає мистецтво і художня культура, що спрямовує учнівську молодь до усвідомлення своєї причетності до життя Батьківщини, набуття знань і поваги до її історії, культури і традицій. Потенціал художньої культури у формуванні рис справжнього патріота, громадянина невечерпний, – головним завданням тут є добір педагогами таких форм і методів роботи, за яких учні вчать бути активними, свідомими й творчими особистостями, які вміють висловлювати власну думку, організувати свою художньо-естетичну діяльність, створювати й реалізовувати творчі мистецькі проекти.

Напрямами подальших розвідок з проблеми патріотичного виховання на уроках художньої культури можуть стати розробка методики здійснення колективних творчих проектів з вивчення тем з художньої культури України і світу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Патріотизм: сучасні ознаки та орієнтири виховання / І. Д. Бех // Рідна школа. – 2015. – № 1–2. – С. 3–6.
2. Виховання громадянина. Психолого-педагогічний і народознавчий аспекти : навч.-метод. посібник / П. Ігнатенко, В. По-

плужний, Н. Косарева, Л. Крицька. – Київ : Ін-т змісту і методів навчання, 1997. – 252 с.

3. З Україною в серці (тренінг з національно-патріотичного виховання дітей та молоді) посіб. / І. Д. Бех, В. І. Кириченко, Ж. В. Петрович. – Вид. 2-ге, змінене. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. – 140 с.

4. Мельникова О. Проблеми патріотичного виховання сучасної молоді / О. Мельникова // Духовність особистості. – 2012. – Вип. 2. – С. 83–89.

REFERENCES:

1. Bekh, I. D. (2015). *Patriotyzm: suchasni oznaky ta oriientyry vykhovannia [Patriotism: Modern features and educational orientation]*. Ridna Shkola, 1-2, 3-6.
2. Ihnatenko, P., Popluzhnyi, V., Kosareva, N., & Krytska, L. (1997). *Vykhovannia hromadianyna. Psykholoho-pedahohichnyi i narodoznavchyi aspekty [Educating of citizens. Psychological and pedagogical aspects and ethnology]*. Kyiv: In-t zmistu i metodiv navchannia.
3. Bekh, I. D., Kyrychenko, V. I., & Petrochko, Zh. V. (2016). *Z Ukrainoiu v serti (treninh z natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi) [With Ukraine in the heart (training of national and patriotic education of children and youth)]* (2nded.). Kharkiv: «Drukarnia Madryd».
4. Melnykova, O. (2012). *Problemy patriotychnoho vykhovannia suchasnoi molodi [Problems of patriotic education of the modern youth]*. Dukhovnist Osobystosti, 2, 83–89.

Стаття надійшла до редакції 28.11. 2016 р.

11 лютого 2017 року в Києві відбулася перша регіональна (не)конференція міні-EdCamp Kyiv 2017 «Прогресивні зміни в початковій школі». Захід відбувався у приватній школі – Ліко-школа (liko-school.kiev.ua) – сучасний, інноваційний заклад.

Міні-EdCamp Kyiv – це унікальна платформа для об'єднання зусиль кращих педагогів – агентів змін у системі початкової освіти; ефективна модель трансформації початкової школи через педагогічну творчість учителів; відкритий обмін педагогічним досвідом, співпраця і розв'язання спільних завдань на шляху створення Нової української школи.

Просіна Ольга Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти НАПН України, м. Київ, Україна

Міні-EdCamp Kyiv – ПЛАТФОРМА ДЛЯ ПЕДАГОГІВ – АГЕНТІВ ЗМІН НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На міні-EdCamp Kyiv було запрошено проактивних учителів початкових класів провести експертні сесії та відкриті уроки і стати співтворцями «живої» методики викладання навчальних предметів у Новій українській школі.

Програмою заходу передбачалося три паралелі: дві експертні, одна вчительська. Усього було запропоновано вчителям 24 експертних та 12 учительських сесій. Було порушено такі теми: «Емпатія як основа педагогіки партнерства» (виступ міжнародної експертки з ефективних комунікацій та медіації конфліктів Еви Рамбали, Угорщина); «Освіта, спрямована на формування в дітях цінностей, сильних рис характеру і чеснот (за методикою Мартіна Селігмана і Кріса Пітерсона, VIA Institute)» (Катерина Ясько, психологиня, тренерка, організаційна консультантка); «Гармонійний розвиток особистості. Теорія та практика сьогодення» (Зінаїда Хоменко, консультантка експериментальної школи гуманної педагогіки, СШ № 322, Київ); «Як розвивати в учнів життєві компетентності XXI століття? Практичні поради та приклади» (Іван Іванов, Центр Нової освіти, вчитель – експерт Microsoft) та інші (примітка: більше про (не)конференцію можна дізнатися за посиланням: https://www.facebook.com/events/193444934394900/?active_tab=about).

У (не)конференції брали участь понад 200 освітян із різних регіонів України – це відповідальне вчитель-

ство. Почесним учасником учительської (не)конференції була Лілія Гриневич – міністр освіти і науки України. У виступі під час подійної дискусії Лілія Михайлівна порушила питання про роль учительства в розбудові Нової української школи: «Агенти змін Нової школи України. Хто вони?». Міністр зокрема зазначила, що на відповідальне вчительство лягає впровадження рішучих змін у початковій школі України та підкреслила, що вже з 2017 р. стартує процес апробації нових програм у початковій школі.

Натхненник EdCamp Ukraine Олександр Елькін розповів присутнім, що на заході діють два основні правила – «вільні дві ноги» і «довгий хвіст». «Вільні ноги» – вчителі самі обирають теми, які їм цікаві, і в будь-який час вільні залишити аудиторію та приєднатися до іншої групи. «Довгий хвіст» – отриману інформацію (вміння, ідеї) необхідно розповсюджувати серед своїх колег після повернення із заходу до шкільного колективу.

Під час (не)конференції було багато корисних виступів від експертів та вчителів.

Мистецьку галузь представляла заступник головного редактора журналу «Мистецтво та освіта», кандидат педагогічних наук О. В. Просіна. Виступ присвячувався питанню інтегрованого викладання мистецьких предметів у загальноосвітній школі. Було обговорено тему «Інтегроване викладання пред-

метів мистецького циклу: від теорії до практики» з позицій розвитку креативності як головної вимоги до сучасної людини, що живе у світі глобальних змін та інтеграційних процесів, надзвичайно стрімкого розвитку техніки та інформаційних ресурсів. У практичній частині семінару вчителям пропонувалось виконати вправу, під час якої можна було відчувати значення навчання з позиції: відчуваю → усвідомлюю → знаю.

Так, на планшеті (у програмі «Му ріапо»), учителям було запропоновано зіграти поспівку, відчувати її характер, провести асоціації з кольором. Потім зіграти іншу поспівку та порівняти відчуття (перша поспівка була в мажорі, друга в мінорі). Таким чином, таке поняття, як лад (мажорний та мінорний лади), вивчається спочатку на рівні емоційного сприйняття, а потім відбувається усвідомлення теоретичних знань та їх запам'ятовування.

Такий підхід допомагає розвинути емоційно-чуттєву сферу особистості учня, суттєво впливає на розвиток його творчих здібностей. Він є важливим у пізнанні мистецтва і є протилежним інформаційно-монологічному підходу. Педагоги музичного мистецтва досить часто надають школярам на уроках інформацію про мистецтво, замість того, щоб «занурити» їх у світ мистецтва. Від застосування знаннєвого підходу під час викладання мистецтва втрачається головна сутність предметів мистецького циклу – розвивати емоційний інтелект, почуттєво-емоційну сферу особистості.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія / Л. М. Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.

2. Просіна О. В. «Мистецтво» як один з головних предметів у школі [Електронний ресурс] / О. В. Просіна // «Освітня політика». – Портал громадських експертів. Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/845-mistetstvo-yak-odin-iz-golovnih-predmetiv-u-shkoli>

3. Просіна О. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі : навч.-метод. посіб. / О. Просіна. – Луганськ : СПД Резников В.С., 2007. – 200 с.